87534 - İtaata Teşvik Eden Birinci Neden Sevgi ve Saygıdır

Soru

Allah Azze ve Celle'ye, O'na olan sevgimden,ihtiramımdan ve hayâmdan dolayı ibadet ediyor ve günah işlemiyorum. Yoksa cenneti istediğim ve cehenneminden korktuğum için değil. Benim sorum bu. Ben hak üzere miyim? Şayet birisi bana, niçin zina etmiyorsun, diye soracak olursa, ona: Rabbimden hayâ ettiğimden dolayı, diye cevap veririm. Yoksa ona: Cehenneminden korktuğum için, demem. Çünkü ben inanıyorum ki, ihtiram ve saygı, korkudan daha doğrudur. Lütfen bunun cevabını bana bildirin.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birinci Olarak:

Rabbimiz Tebârake ve Teâlâ, O'ndan başka hakkıyla ibadet edilecek bir ilah olmayandır, en güzel isimler ve en yüce sıfatlar O'nundur. Mutlak kulluk O'nadır. Sıfatlarının azametinden ve Zatının kemalinden dolayı muhabbet ve ibadete layık olandır. O'nun kemali ve yüceliğinden dolayı kulluk edenlerin kalpleri O'nu ilah edinirler. Hamd ve ilahlık sıfatlarını hak etmesinden dolayı O'ndan başkası O'na ibadet eder. İşte Allah Subhânehû ve Teâlâ'nın nebi ve resullerine öğrettiği kulluğun manası budur. Allah Subhânehû ve Teâlâ'dan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilahın olmadığına şehadet eden bir kimsenin bunu aklında tutması gerekir.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona, "benden başka ilâh yoktur; bu itibarla bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım. (Enbiyâ: 25)

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى . إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلاةَ لِذِكْرِي

"Ben seni seçtim, sana vahyolunanı dinle. Gerçek şudur ki ben Allah'ım. Benden başka ilâh yoktur. Bana ibadet et ve beni anmak için namaz kıl." (Tâhâ: 13-14)

Allah Azze ve Celle ibadeti, ulûhiyette bir oluşunun yani ibadete sadece kendisinin hak ettiğinin üzerine tertip etmiştir. Sıfatlarının azameti, Zatının kemali ve ibadet edilmeye ve hamd edilmeye layık olan sadece Allah Azze ve Celle'dir.

Şeyhulislam İbnu Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

"Allah Subhânehû ve Teâlâ'nın Zâtı, ibadet edilmeye ve sevilmeye, O'nun için ve Rasûlü için bunu hak edendir. Onda kalpler, O'nun sevgi ve itaatinin manasını içerir. Tıpkı onda ilmi onu tasdikin manasını içine aldığı gibi.

[Mecmû'ul-Fetâvâ: 7/541]

Şeyhulislam İbnu Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

"Lâ ilâhe illâ ente (Senden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur) sözü, uluhiyette (sadece O'na kullukta) tek olduğunun ispatıdır. Uluhiyyet, ilminin kemalini, kudretini, hikmetini içine alır. Onda, kullarına ihsanın ispatı vardır. Çünkü ilâh, ilah edinilendir. İlah edinilen de ibadet edilmeyi hak edendir. En son gayede sevilmeyi gerektiren sıfatlarla muttasıf olması sebebiyle ibadet edilmeye layık olan, son gayede boyun eğilendir. İbadet, boyun eğme ve sevgiyi içine alır."

[Mecmû'ul-Fetâvâ: 10/249]

Burada alıyoruz ki, ibadete teşvik eden birinci neden, Celal, Kemal, Rububiyyet ve Uluhiyet sıfatlarında tek olan Allah Subhânehû ve Teâlâ için olmasıdır. İbadete teşvik eden ikinci neden ise, Allah'ın kullarına olan nimeti, onlara olan ihsanıdır. Muhakkak ki kalpler, kendisine iyilik yapana sevgi ile yönelir.

Şeyhulislam İbnu Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

“Muhabbetin aslı, Allah Subhânehû ve Teâlâ’yı tanımaktır. Bunun iki esası vardır:

Birincisi: Kullarına olan ihsanından dolayı “genel sevgi” denir. Bu muhabbet/sevgi, bu asıl üzere hiç kimse inkâr etmez. Muhakkak ki kalpler, kendisine iyilikte bulunana meyleder. Kendisine kötülük yapana da buğzeder. Allah Subhânehû ve Teâlâ hakikatte kuluna karşı ihsanda bulunan ve nimet verendir. Muhakkak ki Allah Subhânehû ve Teâlâ bütün nimetlerle kuluna lütufta bulunandır. Şayet bu, bir vasıta gerçekleşmiş olsa bile. Onun için nimetlere ulaşma vesilesi de kolaylaştırılmıştır. Sebepleri yaratan da Allah Azze ve Celle’dir. Lâkin, hakikate bu muhabbet, kendini Allah’a muhabbete kalbi cezp etmiyorsa, o zaman hakikatte kul, kendinden başkasını sevmiyor demektir. Yine, kim bir şeyi severse, kendisine olan ihsanından dolayı sever. Hakikatte ise kendisinden başkasını sevmez. Bu ise karşı çıkılan (mezmûm) bir durum değil, övülen (mahmûd) bir durumdur. Kendisini bu sevgi ile sınırlayan kimse, Allah’ı ancak kendisine ihsanında dolayı sevdiğini bilmez.

İkincisi: Buna ehil olmasından dolayı O’na olan sevgisi. Bu, bunun için sevgiyi hak eden Allah’a olan sevgiden; Allah’ın isim ve sıfatlarının delalet ettiği mana ile Allah’ı tanıyan, bununla kâmil muhabbete layık olan sevgiyi ayır etmek gerekir. Bütün fiillerinde durum aynıdır. Muhakkak ki bütün üstünlük ve nimet Allah’tandır. O’ndan gelen her cezalandırma fazilettir. O’ndan gelen her cezalandırma adalettir. Bunun içindir ki her halükârda övülen olmalıdır. İyilikte ve kötülükte, bollukta ve darlıkta hamd edilmeyi hak edendir. Bu, daha yüce ve daha kâmil olandır. Bu ise, özel sevgidir.

İşte bunlar, kıyamet günü Allah Azze ve Celle’nin Kerim Vechi’ne (Yüzüne) bakma lezzetini talep edenlerdir. Allah’ın zikri ve O’na münâcaat ile lezzet alanlardır. Onlar için bu, bir balığın suya olan ihtiyacından daha yücedir. Hatta onlar bundan uzak dursalar güç yetiremeyecekleri elem ve acılara kapılırlar. İşte öne geçenler bunlardır.

Muslim’de gelen rivayette Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

(كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِيرُ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ فَمَرَّ عَلَى جَبَلٍ يُقَالُ لَهُ جُمْدَانُ فَقَالَ سِيرُوا هَذَا جُمْدَانُ سَبَقَ الْمُفَرِّدُونَ قَالُوا وَمَا الْمُفَرِّدُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتُ)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke yolunda ilerlemekte idi. Derken “Cumdân” denilen bir dağa uğradı ve şöyle buyurdu: "Yürüyün! Bu Cumân’dır, müferridûn geçtiler." Orada bulunanlar: Müferridun nedir ey Allah’ın Rasûlü? Diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah’ı çokça zikreden kadın ve erkeklerdir."

Diğer bir rivayet ise şöyledir:

(قَالُوا وَمَا الْمُفْرِدُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : الْمُسْتَهْتَرُونَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ ، يَضَعُ الذِّكْرُ عَنْهُمْ أَثْقَالَهُمْ ، فَيَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خِفَافًا)

Dediler ki: “Mufridun” nedir ey Allah’ın Rasûlü? Diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah’ın zikrine düşkün olanlardır. Allah’ın zikri, onların üzerlerinden ağır yükleri alır ve onlar kıyamet günü hafiflemiş bir şekilde gelirler."

(Bunu Tirmizi rivayet etmiş ve Hadisin “Hasen Garib” olduğunu söylemiştir.)

[Mecmû’ul-Fetâvâ: 10/84]

İkinci Olarak:

Kemali, Celal oluşu, muhabbeti, ilahlığı, ibadet edilmeyi hak etmesinden dolayı Allah’ı severse, hiç şüphe yok ki, o, Allah Subhânehû ve Teâlâ’ya yakınlaşmayı da sever. Allah’ın Vechine (Yüzüne) bakmayı umar ve O’na kavuşmanın özlemini çeker. O’nun rızasına kavuşmak için sürekli çaba sarf eder. O’nun yanında iyi kullardan olmak için O’nun muhabbet ve keremini arzular.

Bunların hepsi de, Allah’ın rızasının mahalli olan cennete girmekle gerçekleşir. Cennet ehli orada Allah’ın Vechine (Yüzüne) bakar. Onların kalpleri mabudlarının, ilahlarının muhabbeti ile dolar. Onlar, ne gözün gördüğü ne kulağın işittiği ne de bir insanın aklına gelen nimetler içerisinde olurlar.

İşte bu, Allah’ın bize teşvik ettiği cennettir. Peygamberler, Salihler, evliyalar onun özlemini çekerler. Ki kendileri orada Kerim olan Allah Subhânehû ve Teâlâ’nın civarında olabilsinler. Orada, Allah’ın rızası ve O’na yakın olma ile nimetlenirler. Bu ise cennetteki lezzetlerin en büyüğüdür. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Allah, mü'min erkek ve mü'min kadınlara içinde daimî kalacakları, (ağaçları) altından ırmaklar akan cennetler, Adn cennetlerinde güzel meskenler va'detmiştir. Allah'ın hoşnudluğu ise, çok daha büyüktür. İşte, en büyük kurtuluş budur. (Tevbe: 72)

Bununla öğrenmiş oluyoruz ki, Allah Azze ve Celle'ye muhabbet ve saygı ile cenneti istemenin, onu talep etmenin, ona özlem duymanın ve ona ulaşmada hırslı olmanın arasında bir fark yoktur. Yine ateşten sığınmak v ondan korkmakta böyledir. Hiç şüphesiz ki Zâtı için Allah'ı seven bir kul, cennetin, Allah'ın rızasını kazananların diyarı ve O'nun ikram ettiklerinin diyarı olduğunu gözünde canlandırır, bunu tahayyül ederse, muhakkak ki o, onda Allah Azze ve Celle'ye yaklaşmak için muhabbeti, sevgisi ve ona olan özlemi artar. Hal böyle olunca hiç şüphe yok ki o, Cennete girmek için çalışacak, onda yüce derecelere kavuşmak için çaba sarf edecek, dünyadaki itaatlerinin sevabını Allah Azze ve Celle'den umacak, O'na yakınlaşmayı isteyecek; alçaklık, uzaklaşma, öfke ve azab diyarı olan Cehennemden onu uzaklaştıracaktır.

Üçüncü Olarak:

Ve sen -soru soran kardeşimiz- anlattıklarımı benimle beraber düşündüğün zaman, Cenneti arzulamak ve Cehennemden korkmanın; Allah'ın muhabbeti, saygı ve tazimi ile zıt düştüğü zannının hata olduğunu öğrenmiş oldun. Çünkü Allah'a olan muhabbet; O'na olan özlem, O'na yakın olmayı arzu etmek, O'nun rızasına koşmak ve O'nun gazabından uzak olmak manasına gelir.

Ancak insanlardan birçoğu, Cennet nimetlerinin sadece yeme, içme, huriler ve benzeri hissi nimetlerden oluştuğu vehmine kapılırlar ki, bununla Allah'ın muhabbeti ve ibadeti ile Cenneti isteme ve Cehenneminden sığınma arasındaki zıtlık zihinlerinde canlanır.

Şeyhul-İslam İbnu Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle der:

"Burada: "Ben sana ne Cennetine olan özlemimden ne de Cehenneminden korkarak ibadet ediyorum" sözünü söyleyen kimsenin şüphesi ortadan kalkmış oldu.

Muhakkak ki bu sözü söyleyen kimse ve ona bu konuda uyanlar, Cennetin insanların faydalandığı yeme, içme, giyinme nikâh ve benzeri şeylerin müsemması altına girdiğini zannetmişlerdir. Bu yüzden dolayıdır ki, şeyhlerden bazıları Allah Azze ve Celle'nin:

مِنْكُم مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُم مَن يُرِيدُ الآخِرَةَ

Sizden bir kısmınız dünyayı, bir kısmınız da âhireti istiyordu. (Âli İmrân: 3/152) âyetini duyduğunda: Allah'ı isteyenler nerede? diyerek hata etmiştir. Bir başkası da:

إِنَّ الله اشْتَرَى مِنَ المُؤمِنِينَ أَنْفُسَهُم وَأَمْوَالُهُم بِأَنَّ لَهُم الجَنَّةَ

Allah, mü'minlerden, cennet kendilerinin olmak şartıyla canlarını ve mallarını satın almıştır. (Tevbe: 9/111) âyetini duyduğunda şöyle demiştir: Şayet nefisler ve mallar Cennette ise Allah'ın Vechi'ne bakmak nerede?!

Bunların hepsi de onların Cennete Allah'ın Vechi'ne bakmanın girmeyeceği zanlarından dolayıdır. Hakikat şudur ki, Cennet, bütün nimetlerin toplandığı yerdir. Cennette bulunan nimetlerin en yücesi de Allah'ın Vechi'ne (Yüzüne) bakmaktır. Bu ise daha önceki delillerde belirttiğim gibi Cennette elde edilen nimetlerdendir. Cehenneme girenler de Rablerini göremeyeceklerdir. Bununla beraber bu sözü söyleyen kimse ne dediğini bilmiş olsaydı, o şunu kastederdi: Şayet sen (ey Allah'ım!) Cehennemi yaratmamış olsaydın veya da Cenneti yaratmamış olsaydın yine Sana ibadet etmek farz olurdu, Sana yaklaşmak farz olurdu, Senin Vechi'ne bakmak gerçekleşirdi. Burada Cennetten kasıt, insanların faydalandığı şeydir."

[Mecmû'ul-Fetâvâ: 10/62,63]

İbnul-Kayyim -Allah ona rahmet etsin- şöyle der:

"Hakikat olan şöyle demektir: Cennet, ağaçlar, meyveler, yeme, içme, huriler ve saraylardan oluşan mücerret bir isim değildir. İnsanların birçoğu Cennetin isimlendirilmesinde hata etmektedirler. Muhakkak ki Cennet, mutlak ve kâmil nimetler diyarının ismidir. Cennet nimetlerinin en yücesi de Allah Azze ve Celle'nin Vechi'ne (Yüzüne) bakmak, O'nun kelamını dinlemek, gözün nuru O'na ve rızasına yakınlaşmaktır. Bunun yanında hiçbir lezzet, ne yeme, ne içme, ne elbise, ne

de başka bir şey onunla asla nispet edilemez. Kolay olan rızasından daha kolay, onda Cennetlerden daha büyüktür. Allah Azze ve Celle'nin buyurduğu gibi:

ورضوان من الله أكبر

Allah'ın hoşnudluğu ise, çok daha büyüktür. (Tevbe: 9/72)

İspatın siyakında onu gizleyerek gelmiştir. Yani, hangi şey, Allah'ın, kulundan razı olmasından ki o Cennetten daha büyüktür?

Senden az da olsa gelen beni ikna eder

Lâkin senin az olanına az denilmez

Kıyamet Günü, Allah'ın Vechi'ni (Yüzünü) görme ile alakalı gelen sahih rivayette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

(فوالله ما أعطاهم الله شيئا أحب إليهم من النظر إلى وجهه)

"Vallahi Allah Azze ve Celle sizlere kendi Vechi'ne bakmaktan daha sevgili gelen bir şey vermemiştir."

Başka bir hadiste de şöyle buyurur Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

(أنه سبحانه إذا تجلى لهم ورأوا وجهه عيانا : نسوا ما هم فيه من النعيم وذهلوا عنه ولم يلتفوا إليه)

"Allah Subhânehû ve Teâlâ onlara göründüğü zaman, O'nun Vechi'ni apaçık bir şekilde görürler. O anda içinde bulundukları bütün nimetleri unuturlar ve onları ihmal eder ve onlara iltifat etmezler."

Hiç şüphe yok ki bu durum böyledir. O, insanların akıllarına gelenden veya hayal ettiklerinden daha yücedir. Özellikle de orada muhabbet ile sevgili olanlar kazandığında. Muhakkak ki kişi sevdiği ile beraberdir. Bu hükümde tahsis etme yoktur. Bilakis bu, şahid ve gâib tarafından sabittir. Hangi nimet, hangi lezzet, hangi göz nuru ve hangi başarı, bu birlikte olma nimetine, onun lezzetine ve onunla gözünün nuruna yakın olabilir? Ondan daha üstün bir şeyin olmadığı, ondan daha olgun,

daha güzel göz nurunun asla olmadığı sevgili ile birlikte olma nimetinden daha üstünü var mıdır?

Vallahi bu, mahbubun (sevgilinin) hazır olduğu bayraktır, başı ârifler olan sancaktır. O, “Cennet ve Hayatı” diye isimlendirilen varılacak yerdir. Onunla Cennet güzelleşir ve onun üzerine ayakta durur.

Öyleyse nasıl olur da: “Allah’a, ne Cennetini talep ederek ne de Cehenneminden korkarak ibadet edilmez” denebilir?

Yine Cehennem de böyledir. Allah bizleri ondan korusun. Çünkü Cehennem ehli için Allah Azze ve Celle’yi görememeleri, O’nun hakareti, gazabı, öfkesi ve O’ndan uzaklaşmaları, onarın bedenlerinin ve ruhlarının ateşle yanmasından daha yücedir. Bununla beraber kalplerindeki bu ateşin tutuşması, bedenlerinde ateşin tutuşmasını gerekli kılar, ondan yana yaklaşır.

Nebiler, resuller, sıddıklar, şehidler ve salihlerin istedikleri Cennettir ve onlar Cehennemden Allah’a sığınırlar.

Allah yardımcımız olsun. Sadece O’na tevekkül ederiz. Allah’tan başkasında güç ve kuvvet yoktur. Allah bize yeter. O, ne güzel vekildir.”

[Med’aricus-Sâlikîn: 2/80,81]

Allah en iyi bilendir.